

Wtorek, 20 października 2020 r.

P9_TA(2020)0279

Sprawozdanie z wdrażania układu o stowarzyszeniu UE z Mołdawią

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 października 2020 r. w sprawie wdrożenia układu o stowarzyszeniu UE z Mołdawią (2019/2201(INI))

(2021/C 404/07)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 8 oraz tytuł V, w szczególności art. 21, 22, 36 i 37, Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz część piątą Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając układ o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Mołdawi, z drugiej strony (układ o stowarzyszeniu), który obejmuje pogłębioną i kompleksową strefę wolnego handlu (DCFTA) i w pełni wszedł w życie z dniem 1 lipca 2016 r.,
- uwzględniając ustanowienie ruchu bezwizowego dla obywateli Republiki Mołdawi w marcu 2014 r. w wyniku wprowadzenia zmian do rozporządzenia Rady (WE) nr 539/2001⁽¹⁾ przez Parlament Europejski i Radę,
- uwzględniając podpisanie w listopadzie 2017 r. protokołu ustaleń, umowy pożyczki i umowy o udzielenie dotacji na pomoc mikrofinansową w kwocie 100 mln EUR na lata 2017–2018,
- uwzględniając mołdawski krajowy plan działania w zakresie wdrażania układu o stowarzyszeniu Mołdawia–Unia Europejska (NAPIAA) w latach 2017–2019,
- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje, zwłaszcza poprzednią rezolucję z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie wdrożenia układu o stowarzyszeniu UE z Mołdawią⁽²⁾, swoją rezolucję z dnia 5 lipca 2018 r. w sprawie kryzysu politycznego w Republice Mołdawi po unieważnieniu wyborów na urząd burmistrza Kiszyniowa⁽³⁾, z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie Partnerstwa Wschodniego w perspektywie szczytu w listopadzie 2017 r.⁽⁴⁾, z dnia 4 lipca 2017 r. w sprawie udzielenia pomocy makrofinansowej Republice Mołdawi⁽⁵⁾ i z dnia 21 stycznia 2016 r. w sprawie układów o stowarzyszeniu / pogłębionych i kompleksowych stref wolnego handlu z Gruzją, Mołdawią i Ukrainą⁽⁶⁾,
- uwzględniając decyzję UE z lipca 2018 r. o wstrzymaniu wypłaty pierwszej transzy pomocy makrofinansowej w następstwie wyroku Sądu Najwyższego w sprawie wyborów na urząd burmistrza Kiszyniowa oraz decyzję UE z listopada 2018 r. o ograniczeniu jej pomocy finansowej w wyniku obaw dotyczących praworządności i zaprzepaszczenia demokratycznych osiągnięć państwa,
- uwzględniając późniejszą decyzję UE z lipca 2019 r. o wznowieniu wypłat wsparcia z budżetu w świetle zobowiązania się Republiki Mołdawi do przeprowadzenia reformy systemu wymiaru sprawiedliwości,
- uwzględniając decyzję UE z października 2019 r. o wypłacie pierwszej transzy pomocy makrofinansowej wynoszącej 30 mln EUR na skutek wdrożenia kluczowych reform mających na celu poprawę standardów demokratycznych i ochronę praworządności,
- uwzględniając wspólny dokument roboczy służb Komisji Europejskiej i Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ) w sprawie sprawozdania z wdrożenia układu o stowarzyszeniu z Republiką Mołdawi z dnia 11 września 2019 r.,

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Dz.U. L 81 z 21.3.2001, s. 1)

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0458.

⁽³⁾ Dz.U. C 118 z 8.4.2020, s. 109.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 356 z 4.10.2018, s. 130.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 334 z 19.9.2018, s. 199.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 11 z 12.1.2018, s. 82.

Wtorek, 20 października 2020 r.

- uwzględniając wyniki piątego posiedzenia Rady Stowarzyszenia UE–Republika Mołdawii z dnia 30 września 2019 r.,
- uwzględniając wspólne deklaracje ze szczytów Partnerstwa Wschodniego, z których ostatnią wydano dnia 24 listopada 2017 r. w Brukseli,
- uwzględniając konkluzje Rady do Spraw Zagranicznych w sprawie Republiki Mołdawii z dnia 26 lutego 2018 r.,
- uwzględniając rezolucję nr 2308 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy (PACE) w sprawie funkcjonowania instytucji demokratycznych w Republice Mołdawii, przyjętą w dniu 3 października 2019 r.,
- uwzględniając wykaz postrzegania korupcji z 2019 r. sporządzany przez Transparency International, w którym Republice Mołdawii przyznano 120. miejsce spośród 180 ocenionych państw i terytoriów (pierwsze miejsce oznacza najniższą korupcję), podczas gdy w wykazie postrzegania korupcji Transparency International w 2018 r. Republika Mołdawii zajęła 117. miejsce,
- uwzględniając wskaźnik demokracji w 2019 r. (*Democracy Index 2019*) opublikowany przez The Economist Intelligence Unit, który klasyfikuje Republikę Mołdawii jako „reżim hybrydowy”,
- uwzględniając sprawozdanie Freedom House z 2020 r. pt. „Wolność na świecie”, w którym Republika Mołdawii została oceniona jako „częściowo wolna”, oraz sprawozdanie z 2020 r. pt. „Narody w czasie przemian”, w którym ocenia się Republikę Mołdawii jako „reżim przejściowy lub hybrydowy”,
- uwzględniając mołdawski krajowy plan działania w zakresie wdrażania układu o stowarzyszeniu UE z Mołdawią, krajowy plan działania na rzecz praw człowieka na lata 2018–2022, krajową strategię na rzecz zapobiegania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej i jej zwalczania na lata 2018–2023, w której wyraźnie wspomina się o ratyfikacji konwencji stambulskiej,
- uwzględniając analizy i zalecenia wydane przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), w szczególności z dnia 8 marca 2018 r. pt. „Młoda Mołdawia: problemy, wartości i aspiracje” oraz z dnia 20 kwietnia 2018 r. pt. „Przegląd polityki dotyczącej dobrostanu młodzieży w Mołdawii”,
- uwzględniając opinie i zalecenia Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (ODIHR) oraz Komisji Weneckiej Rady Europy, w szczególności te z dnia 15 marca 2018 r. w sprawie reformy ordynacji wyborczej w Mołdawii, z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie sytuacji konstytucyjnej ze szczególnym uwzględnieniem możliwości rozwiązania parlamentu oraz z dnia 14 października 2019 r. w sprawie projektu ustawy o reformie Sądu Najwyższego i Prokuratury,
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji Europejskiej z dnia 18 marca 2020 r. zatytułowany „Polityka Partnerstwa Wschodniego po 2020 r.: wzmacnianie odporności – Partnerstwo Wschodnie, które służy wszystkim”,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 11 maja 2020 r. w sprawie polityki Partnerstwa Wschodniego po 2020 r.,
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 8 kwietnia 2020 r. w sprawie światowej reakcji UE na COVID-19 oraz decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/701 z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie udzielenia pomocy makrofinansowej na rzecz partnerów objętych procesem rozszerzenia i polityką sąsiedztwa w kontekście pandemii COVID-19 (⁷⁾),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady, trzecie sprawozdanie w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji, opublikowane w dniu 10 lipca 2020 r.,
- uwzględniając zalecenie Parlamentu Europejskiego dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji/ wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie Partnerstwa Wschodniego przed szczytem w czerwcu 2020 r.,

(⁷) Dz.U. L 165 z 27.5.2020, s. 31.

Wtorek, 20 października 2020 r.

- uwzględniając działania i zalecenia Komisji Parlamentarnej Stowarzyszenia UE–Mołdawia, Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest, Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Partnerstwa Wschodniego, Platformy Społeczeństwa Obywatelskiego UE–Mołdawia oraz innych przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w Republice Mołdawii,
  - uwzględniając oświadczenie i zalecenia przyjęte z okazji 7. posiedzenia Komisji Parlamentarnej Stowarzyszenia UE–Mołdawia, które odbyło się w dniach 18–19 grudnia 2019 r. w Strasburgu,
  - uwzględniając konkluzje misji obserwacji wyborów z ramienia Parlamentu Europejskiego dotyczącej wyborów do parlamentu Republiki Mołdawii z dnia 24 lutego 2019 r. włączonej do międzynarodowej misji obserwacji wyborów prowadzonej przez OBWE/ODIHR,
  - uwzględniając pakiet pomocy gospodarczej Komisji przyjęty w dniu 29 marca 2020 r., aby pomóc m.in. Republice Mołdawii w zwalczaniu pandemii COVID-19, który obejmuje przekierowanie istniejących instrumentów celem złagodzenia społeczno-ekonomicznego wpływu kryzysu,
  - uwzględniając art. 54 Regulaminu oraz art. 1 ust. 1 lit. e) i załącznik 3 do decyzji Konferencji Przewodniczących z dnia 12 grudnia 2002 r. dotyczącej procedury udzielania zgody na sporządzenie sprawozdań z własnej inicjatywy,
  - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Handlu Międzynarodowego,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0166/2020),
- A. mając na uwadze, że za pośrednictwem układu o stowarzyszeniu / DCFTA Unia Europejska i Republika Mołdawii zobowiązały się do wspierania stowarzyszenia politycznego i osiągnięcia integracji gospodarczej, a Republika Mołdawii zobowiązała się do włączania dorobku prawnego UE do swoich przepisów i praktyk w wielu obszarach; mając na uwadze, że celem wsparcia tych starań Unia zobowiązała się zapewnić Republice Mołdawii znaczną pomoc finansową i wsparcie budżetowe, pod warunkiem przestrzegania podstawowych wartości i zasad europejskich, takich jak praworządność, prawa człowieka i prawa demokratyczne, oraz zagwarantowania walki z korupcją, przestępczością zorganizowaną, praniem pieniędzy, strukturami oligarchicznymi i nepotyzmem; mając na uwadze, że w poważnych przypadkach regresu współpraca może zostać odwołana;
- B. mając na uwadze, że w dniu 13 września 2017 r. Parlament i Rada przyjęły decyzję w sprawie udzielenia pomocy makrofinansowej Republice Mołdawii w wysokości 100 mln EUR w ramach programu MFW, aby wesprzeć gospodarcze i finansowe reformy państwa;
- C. mając na uwadze, że UE wielokrotnie wyrażała zaniepokojenie dotyczące praworządności, braku postępów w ściganiu sądowym osób odpowiedzialnych za oszustwa bankowe ujawnione w 2014 r. oraz nieustannego łamania praw człowieka;
- D. mając na uwadze, że wykaz postrzegania korupcji z 2018 r. sporządzany przez Transparency International oraz sprawozdanie Freedom House z 2020 r. wskazują na nieznaczne postępy Republiki Mołdawii w ostatnich latach, natomiast ogólny trend w tych wskaźnikach, jak również w indeksie demokracji, wskazuje na pogarszającą się długoterminową tendencję w zakresie stanu demokracji, korupcji, praw politycznych i swobód obywatelskich w Mołdawii;
- E. mając na uwadze, że pomimo zmian w rządzie instytucje państwowe Republiki Mołdawii są nadal słabe, a Mołdawia wciąż zmagą się z problemem zawłaszczania państwa, ponieważ koncentracja władzy i kontroli nad wszystkimi ważnymi sektorami i instytucjami na najwyższym szczeblu władzy znacząco się nie zmniejszyła;
- F. mając na uwadze, że ze względu na poważne naruszenia praworządności i procesu demokratycznego UE zawiesiła w 2018 r. wypłatę dwóch ostatnich transz w ramach programu wsparcia budżetowego na rzecz reformy wymiaru sprawiedliwości;
- G. mając na uwadze, że w dniu 11 czerwca 2019 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka (w sprawie Ozdil i inni przeciwko Republice Mołdawii) stwierdził, że Republika Mołdawii naruszyła prawa do wolności, bezpieczeństwa, prywatności i życia rodzinnego, gdy we wrześniu 2018 r. jej służby wywiadu i bezpieczeństwa (SIS) zatrzymały i przymusowo odesłały do Turcji pięciu obywateli tureckich, którzy ubiegali się o azyl; mając na uwadze, że ta ukryta ekstradycja jest tylko jednym z przykładów systematycznie powtarzającego się schematu przymusowych i wymuszonych zaginięć, nielegalnego przetrzymywania i deportacji do Turcji obywateli tureckich w dziesiątkach krajów na świecie;

Wtorek, 20 października 2020 r.

- H. mając na uwadze, że w następstwie utworzenia w czerwcu 2019 r. rządu, który zobowiązał się do przeprowadzenia ambitnych reform obejmujących program skoncentrowany na reformie wymiaru sprawiedliwości, Komisja wypłaciła pierwszą transzę pomocy makrofinansowej i wznowiła wypłaty na programy sektorowego wsparcia budżetowego, oświadczając jednocześnie, że będzie nadal stosować rygorystyczne warunki; mając na uwadze, że w dniu 10 lipca 2020 r. Komisja Europejska zatwierdziła wypłatę drugiej i ostatniej transzy z programu pomocy makrofinansowej w wysokości 30 mln EUR;
- I. mając jednak na uwadze, że Republika Mołdawii nie miała dostępu do pozostałej części środków dostępnych w ramach tego programu, który wygasł w lipcu 2020 r.; mając na uwadze, że pomoc ta pozostaje uwarunkowana wdrożeniem wcześniej uzgodnionych reform, w szczególności tych, które mają na celu wzmocnienie praworządności, standardów demokratycznych i zapewnienie obywatelom wymiernych korzyści;
- J. mając na uwadze, że w listopadzie 2019 r. parlament mołdawski przegłosował wniosek o wotum nieufności dla rządu powołanego w czerwcu 2019 r., utworzył rząd mniejszościowy, a następnie nowy rząd koalicyjny; mając na uwadze, że przedstawiciele instytucji europejskich wyrazili zaniepokojenie dotyczące sposobu zastąpienia poprzedniego rządu oraz kontynuowania procesu reform przez Republikę Mołdawii w ramach układu o stowarzyszeniu / DCFTA;
- K. mając na uwadze, że większość parlamentarna nowego koalicyjnego rządu Republiki Mołdawii stale się zmniejsza, ponieważ deputowani opuszczają rządzący sojusz; mając na uwadze, że jesienią w Republice Mołdawii odbędą się wybory prezydenckie, a obecnie występuje okres poważnej niestabilności politycznej; mając na uwadze, że prezydent Igor Dodon podkreślił, że należy rozwiązać parlament i jak najszybciej przeprowadzić przedterminowe wybory; mając na uwadze, że w dniu 7 lipca 2020 r. Trybunał Konstytucyjny Republiki Mołdawii orzekł, że przedterminowe wybory mogą zostać przeprowadzone dopiero po wyborach prezydenckich;
- L. mając na uwadze, że w dniu 17 kwietnia 2020 r. rządy Rosji i Mołdawii podpisały wynegocjowaną przez prezydentów obu krajów umowę o pożyczce w wysokości 200 mln EUR udzielonej Republice Mołdawii przez Federację Rosyjską z preferencyjnym oprocentowaniem wynoszącym 2 %; mając na uwadze, że umowa ta została ratyfikowana w dniu 23 kwietnia, a tego samego dnia, w następstwie odwołania złożonego przez członków opozycji parlamentarnej, Trybunał Konstytucyjny (TK) Republiki Mołdawii zawiesił ustawę o ratyfikacji umowy o pożyczce do czasu zakończenia badania jej zgodności z konstytucją; mając na uwadze, że w dniu 6 maja prezes TK poinformował o naciskach wywieranych na Trybunał przez władze Republiki Mołdawii, a także o próbach podważenia zaufania do jego sędziów; mając na uwadze, że w dniu 7 maja 2020 r. TK uznał umowę o pożyczce za niezgodną z konstytucją; mając na uwadze, że obecnie przedmiotem negocjacji z Federacją Rosyjską jest nowa umowa o pożyczce;
- M. mając na uwadze, że pandemia COVID-19 wykazała rosnącą potrzebę koordynacji działań między Unią a krajami sąsiadującymi w zakresie zwalczania wspólnych zagrożeń; mając na uwadze, że Unia zareagowała na tę potrzebę, między innymi dostarczając pakiet pomocy finansowej dla swoich sąsiadów;
- N. mając na uwadze, że podczas kryzysu związanego z COVID-19 solidarność z partnerami wschodnimi ma zasadnicze znaczenie i Unia udzieliła znacznego wsparcia w celu przeciwdziałania skutkom wybuchu pandemii w regionie; mając na uwadze, że w tym kontekście Republika Mołdawii skorzysta z 87 mln EUR przekierowanego finansowania dwustronnego;
- O. mając na uwadze, że Unia udziela również Republice Mołdawii dalszych pożyczek w wysokości 100 mln EUR w ramach pomocy makrofinansowej na podstawie decyzji o udzieleniu pomocy makrofinansowej dziesięciu krajom partnerskim w sąsiedztwie, aby pomóc im ograniczyć skutki gospodarcze pandemii COVID-19; mając na uwadze, że pierwsza transza wyjątkowego pakietu pomocy makrofinansowej zostanie wypłacona jak najszybciej, biorąc pod uwagę dokonaną ratyfikację protokołu ustaleń z Republiką Mołdawii; mając na uwadze, że aby otrzymać drugą transzę, która zostanie wypłacona w ciągu roku od podpisania protokołu ustaleń, kraj ten będzie musiał spełnić pewne warunki; mając na uwadze, że istotnym warunkiem wstępnym przyznania tej pomocy makrofinansowej jest poszanowanie przez Mołdawię skutecznych mechanizmów demokratycznych, w tym wielopartyjnego systemu parlamentarnego, praworządności i zagwarantowanie poszanowania praw człowieka; mając na uwadze, że zawarcie protokołu ustaleń należy postrzegać pozytywnie, a realizacja podjętych zobowiązań powinna być zagwarantowana;

Wtorek, 20 października 2020 r.

- P. mając na uwadze, że Republika Mołdawii podjęła międzynarodowe i krajowe zobowiązania do wspierania równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet; mając na uwadze, że kraj ten przyjął środki mające na celu wspieranie politycznej reprezentacji kobiet, w tym przez przyjęcie obowiązkowego 40 % udziału kobiet na listach wyborczych partii politycznych; mając na uwadze, że konieczne są dalsze wysiłki na rzecz postępów w osiąganiu celów krajowej strategii na rzecz równości płci na lata 2017–2021, w tym odpowiednie finansowanie i wzmocnione mechanizmy wdrażania;
- Q. mając na uwadze, że pomimo całego postępu gospodarczego skutki społeczne pomocy finansowej i działań na rzecz reform są raczej marginalne; mając na uwadze, że Republika Mołdawii pozostaje jednym z najbiedniejszych krajów w Europie, który zmagają się z problemem niekorzystnej sytuacji społecznej, opuszczonych wsi i skrajnego ubóstwa; mając na uwadze, że w 2018 r. 38,5 % pracowników w Republice Mołdawii było zatrudnionych nieformalnie, nie mając dostępu do żadnej formy ochrony socjalnej;
- R. mając na uwadze, że od 1989 r. liczba ludności Republiki Mołdawii zmniejszyła się prawie o jedną trzecią; mając na uwadze, że pod względem demograficznym są to najgorsze dane w całej Europie; mając na uwadze, że Mołdawianie wyjeżdżają, aby mieć dostęp do wyższego wynagrodzenia oraz lepszej edukacji i udogodnień; mając na uwadze, że zjawisko to ma głębokie i długotrwałe konsekwencje polityczne, gospodarcze i społeczne; mając na uwadze, że Republika Mołdawii zmagają się z problemem niedoboru siły roboczej i braku specjalistów, takich jak pielęgniarki i lekarze; mając na uwadze, że osoby starsze, których znaczna część jest uzależniona od przekazów pieniężnych, są w Republice Mołdawii najbardziej narażone i podatne na ubóstwo;
- S. mając na uwadze, że rozwiązania problemów Republiki Mołdawii nie można zapewnić z zewnątrz i że istnieje potrzeba zwiększenia odpowiedzialności społeczeństwa Mołdawii za pokonanie wyzwań stojących przed tym krajem; mając na uwadze, że nadal ważne jest podjęcie głównych wyzwań, takich jak walka z korupcją i strukturami oligarchicznymi, przestrzeganie standardów demokratycznych, potrzeba znalezienia rozwiązań wieloaspektowych problemów społecznych, zapewnienie pluralizmu mediów oraz rozwiązanie problemu ubóstwa i emigracji;

Wspólne wartości i ogólne zasady

1. przypomina, że wspólne wartości, na których opiera się Unia – mianowicie demokracja, poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności oraz praworządność – stanowią również kluczowe elementy stowarzyszenia politycznego i integracji gospodarczej między Unią a Republiką Mołdawii; potwierdza zobowiązanie Unii do wspierania europejskiej drogi Republiki Mołdawii poprzez stowarzyszenie polityczne, integrację gospodarczą i odpowiednie reformy; zauważa, że układ o stowarzyszeniu / DCFTA nadal mają podstawowe znaczenie dla rozwoju Republiki Mołdawii, zwłaszcza w obecnych wyjątkowych czasach, i wyraża uznanie dla trwałego zaangażowania w ten proces mołdawskiego społeczeństwa i władz; przypomina jednak, że należy osiągnąć dalsze postępy w jego wdrażaniu, aby w pełni wykorzystać jego potencjał i korzyści, w szczególności koncentrując się na niezależności instytucji państwowych, ich odporności na wpływy oligarchów, walce z korupcją, wymiarze sprawiedliwości, wzmocnieniu praworządności i poprawie warunków życia obywateli; podkreśla, że układ o stowarzyszeniu / DCFTA był głównym czynnikiem zachęcającym do procesu reform strukturalnych, demokracji i praworządności oraz wspierającym ten proces;
2. z zadowoleniem przyjmuje wszystkie zamiary dotyczące ściślejszej integracji politycznej, społecznej i gospodarczej z Unią, zgodnie z zasadą zróżnicowania i w oparciu o wyniki, rezultaty i aspiracje władz i społeczeństwa Republiki Mołdawii;
3. zauważa wnioski z konsultacji MFW na podstawie art. IV z marca 2020 r. oraz szósty i ostatni przegląd wyników gospodarczych Republiki Mołdawii w ramach ustaleń dotyczących Rozszerzonego Mechanizmu Kredytowego i instrumentu rozszerzonego wsparcia finansowego, ze szczególnym uwzględnieniem rehabilitacji mołdawskiego systemu bankowego i wzmocnienia zarządzania sektorem finansowym;
4. z zadowoleniem przyjmuje wypłatę drugiej transzy unijnej pomocy makrofinansowej; uznaje wysiłki reformatorskie podejmowane przez Republikę Mołdawii w dziedzinach takich jak walka z korupcją, wzmocnienie ram walki z praniem pieniędzy, przyjęcie nowej ustawy o działalności organizacji pozarządowych; oraz zauważa, że Republika Mołdawii przystąpiła do programu wzajemnej oceny OECD w zakresie zwalczania korupcji (stambulski plan działania);

Wtorek, 20 października 2020 r.

5. jest zdania, że po wypłacie drugiej transzy programu pomocy makrofinansowej UE na lata 2017–2020 powinny nastąpić działania władz mołdawskich mające na celu spełnienie odpowiednich warunków w obszarach związanych ze wzmocnieniem ram przeciwdziałania praniu pieniędzy, które powinny przynieść wymierne i trwałe rezultaty, a także związanych z wzmocnieniem niezależności banku narodowego;
6. wzywa rząd mołdawski i UE do współpracy w celu przewycięzenia negatywnego wpływu kryzysu związanego z COVID-19 na rozwój społeczny i gospodarczy;
7. z zadowoleniem przyjmuje wyniki negocjacji w sprawie protokołu ustaleń dotyczącego nowego wyjątkowego programu pomocy makrofinansowej UE mającego na celu przeciwdziałanie negatywnym skutkom gospodarczym pandemii COVID-19;

Znaczenie wdrażania postanowień układu o stowarzyszeniu w bieżącej sytuacji politycznej oraz w okresie poprzedzającym wybory prezydenckie w dniu 1 listopada

8. zauważa, że program działania rządu Republiki Mołdawii z listopada 2019 r. jest mniej ambitny niż światowy program do 2030 r. poprzedniego rządu oraz jest zaniepokojony faktem, że niestabilność polityczna i częste zmiany rządów wpływają na wdrażanie postanowień układu o stowarzyszeniu / DCFTA oraz ograniczają tempo reform; popiera połączenie kolejnego programu stowarzyszeniowego z nowym planem działania w zakresie wdrażania układu o stowarzyszeniu i podkreśla znaczenie szybkiego przyjęcia nowego programu stowarzyszeniowego jako instrumentu służącego przyspieszeniu wdrożenia układu o stowarzyszeniu i zaktualizowaniu priorytetów w zakresie jego wdrażania przy aktywnym udziale parlamentu i wkładzie ze strony społeczeństwa obywatelskiego oraz innych zainteresowanych stron w UE i w Mołdawii; przypomina, że dalsze unijne wsparcie polityczne i finansowe pozostaje zależne od wprowadzenia konkretnych reform, w szczególności w zakresie praworządności i wymiaru sprawiedliwości; w związku z tym ponownie podkreśla znaczenie wdrożenia wszystkich priorytetowych reform uzgodnionych w programie stowarzyszeniowym oraz spełnienia uzgodnionych warunków dotyczących wypłaty drugiej i trzeciej transzy pomocy makrofinansowej;
9. z zadowoleniem przyjmuje konstruktywny wkład Republiki Mołdawii we współpracę w ramach Partnerstwa Wschodniego oraz zachęca do stałej i zintensyfikowanej wymiany politycznej między krajami objętymi układem o stowarzyszeniu / DCFTA a Komisją na temat reform związanych ze stowarzyszeniem; wzywa Komisję Europejską do właściwego wykorzystania istniejących mechanizmów dalszego monitorowania konkretnego wdrażania reform oraz do opracowania warunkowego mechanizmu, w tym jasnych poziomów odniesienia, przy znaczącym zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza na szczeblu lokalnym; w tym kontekście uważa za niezbędne zwiększenie wsparcia finansowego dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które odgrywają kluczową rolę we wspieraniu udziału w debatach publicznych i monitorowaniu zarówno działań władz mołdawskich, jak i skuteczności polityki Unii wobec tego kraju; ponadto sugeruje wykorzystanie doświadczenia grupy wsparcia dla Ukrainy do stworzenia podobnej struktury dla Republiki Mołdawii, aby zwiększyć skuteczność i widoczność wsparcia UE;
10. podkreśla, że sytuacja w Republice Mołdawii powinna być uważnie monitorowana w perspektywie długoterminowej, w tym w okresie przedwyborczym, zgodnie z normalnymi praktykami i standardami OBWE/ODIHR, zwłaszcza w okresie obecnego kryzysu, ponieważ nadchodzące wybory prezydenckie będą sprawdzianem dla demokracji i praworządności w tym kraju;
11. w tym względzie wzywa władze Mołdawii do zapewnienia wolnych i uczciwych wyborów prezydenckich zaplanowanych na 1 listopada 2020 r. oraz do dalszej poprawy ordynacji wyborczej w celu zapewnienia skuteczności prawa do głosowania, jak również uczciwości kampanii wyborczych, przejrzystości procesu legislacyjnego i demokratycznego nadzoru, aby umożliwić odpowiednią kontrolę publiczną nad działalnością rządu i parlamentu; domaga się, aby władze Mołdawii powstrzymały się od dokonywania zmian zasad i przepisów w celu uzyskania politycznych korzyści, co zawsze kończy się niepokojami politycznymi i niestabilnością oraz rzutuje na zaangażowanie w reformy strukturalne; w związku z przyszłymi wyborami podkreśla znaczenie demokratycznej legitymacji rządu, przejrzystości w budowaniu koalicji, poszanowania woli wyborców oraz istotność tego, by większość rządowa odzwierciedlała głosy obywateli;
12. wzywa władze Mołdawii do wzmocnienia mechanizmów demokratycznych, w tym wielopartyjnego systemu parlamentarnego oraz do zapewnienia wolnych, niezależnych i pluralistycznych mediów, a także sprawiedliwego dostępu do finansów i mediów; w tym kontekście domaga się, aby władze Mołdawii wzmocniły odporność na dezinformację i manipulację informacjami przez podmioty krajowe i zagraniczne, w internecie i poza nim, oraz aby wdrożyły środki

Wtorek, 20 października 2020 r.

w celu rozwiązania jeszcze bardziej naglących problemów takich jak kupowanie głosów, zastraszanie obserwatorów wyborów, przekupstwo wyborcze i inne praktyki korupcyjne, a także niewłaściwe wykorzystywanie zasobów państwowych, ponieważ praktyki te podważają i niszczą wszelkie demokratyczne działania podejmowane przez podmioty polityczne Republiki Mołdawii;

13. podkreśla potrzebę zdecydowanej i uczciwej rywalizacji politycznej między kandydatami na prezydenta, która nie będzie możliwa bez zdrowego i przejrzystego systemu finansowania partii i kampanii prezydenckiej;

14. wzywa rząd mołdawski do wprowadzenia wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia, by obywatele Republiki Mołdawii mieszkający w regionie Naddniestrza, jak również poza terytorium Republiki Mołdawii, mogli wziąć udział w wyborach w sposób dopuszczający udział wszystkich stron, przejrzysty i sprawiedliwy oraz wolny od zagranicznej ingerencji;

Reformy i ramy instytucjonalne

15. z zadowoleniem przyjmuje reformy, które doprowadziły do wprowadzenia ruchu bezwizowego z Unią; program ten jest szeroko wykorzystywany przez obywateli Republiki Mołdawii i stanowi bardzo dobry przykład tego, jak wdrażanie układu o stowarzyszeniu / DCFTA wpływa na życie obywateli przez wspieranie kontaktów międzyludzkich z innymi Europejczykami; wzywa Unię i Republikę Mołdawii do dalszej poprawy wymiany i kontaktów międzyludzkich w celu budowania wzajemnego pozytywnego wizerunku wśród społeczeństwa;

16. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że od 2014 r. ponad 2,3 mln obywateli Mołdawii skorzystało z ruchu bezwizowego i zauważa, że zgodnie z ostatnim sprawozdaniem Komisji Republika Mołdawii nadal spełnia wymogi związane z liberalizacją przepisów wizowych oraz że ruch bezwizowy nadal przynosi Unii i Republice Mołdawii wymierne korzyści gospodarcze, społeczne i kulturalne; zachęca obie strony do utrzymania swobodnego przepływu osób również w sytuacjach kryzysowych;

17. docenia wysiłki podjęte przez władze mołdawskie w celu wdrożenia zaleceń przedstawionych w rocznych sprawozdaniach dotyczących mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego; zaleca kontynuację wdrażania poziomów odniesienia związanych z polityką liberalizacji systemu wizowego oraz wzywa władze do kontynuowania działań na rzecz spełnienia kryteriów liberalizacji przepisów wizowych, w szczególności w dziedzinie walki z korupcją, do wzmocnienia wymiaru sprawiedliwości, do stosowania przepisów dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz do podjęcia konkretnych działań w celu rozwiązania problemu rosnącej liczby nieuzasadnionych wniosków o azyl; w tym kontekście jest zaniepokojony wzrostem liczby obywateli Mołdawii, w odniesieniu do których stwierdzono nielegalny pobyt w strefie Schengen+ (wzrost o 47 %) oraz wzrostem liczby wniosków o azyl (wzrost o 48 %); wzywa władze mołdawskie, aby nadal wypełniały zobowiązania podjęte w kontekście zliberalizowanego systemu wizowego dla strefy Schengen w obszarze skutecznego zarządzania migracją oraz aby zapewniły prawa do azylu w Republice Mołdawii wnioskodawcom pochodzącym z państw trzecich;

18. pozytywnie ocenia przyjęcie przez parlament Republiki Mołdawii szeregu aktów ustawodawczych zgodnie ze zobowiązaniem tego państwa zapisanym w układzie o stowarzyszeniu, mianowicie dotyczących administracji publicznej, zarządzania finansami publicznymi i reform systemu wymiaru sprawiedliwości; podkreśla znaczenie pełnego wdrożenia tych aktów, w tym poprzez przyjęcie prawa wtórnego;

19. przyjmuje z zadowoleniem postępy osiągnięte w zakresie finansów publicznych i wzywa władze mołdawskie do przyspieszenia wdrażania innych reform wynikających z układu o stowarzyszeniu / DCFTA, bazując na poprawie stanu praworządności;

20. docenia podstawowe kroki podjęte przez Republikę Mołdawii w celu poprawy funkcjonowania administracji publicznej; w związku z tym wzywa rząd mołdawski do zapewnienia pełnego wdrożenia reformy administracji publicznej na lata 2016–2020 zgodnie z zasadami OECD / wsparcia ulepszeń w zakresie ładu administracyjno-regulacyjnego i zarządzania dotyczącymi administracji publicznej; ponadto zachęca władze Mołdawii do zwiększenia przejrzystości i zwalczania powszechnej korupcji w administracji publicznej oraz do założenia krajowej szkoły administracji publicznej;

21. podkreśla, że bardziej skuteczne i trwałe wdrożenie układu o stowarzyszeniu wywodzi się z bezstronnej i profesjonalnej administracji instytucji i agencji państwowych; w związku z tym ponownie podkreśla zaniepokojenie brakiem stałego zobowiązania do poprawy sytuacji w sektorze publicznym, co zniechęca kompetentne osoby do kontynuowania kariery w administracji publicznej oraz zwraca uwagę na potrzebę rozwoju profesjonalnej administracji publicznej i zachęcania młodych ludzi do podejmowania kariery w sektorze publicznym, tak aby osiągnąć większą przejrzystość administracji pozbawionej chronicznego upolitycznienia w wyniku nepotyzmu i faworyzowania;

Wtorek, 20 października 2020 r.

22. wzywa do podjęcia działań na rzecz jak najszybszego rozpoczęcia bardziej kompleksowej reformy decentralizacyjnej, w tym reformy systemu administracyjno-terytorialnego Republiki Mołdawii, rozwoju regionalnego i decentralizacji administracyjnej, z możliwością generowania podatków lokalnych; w związku z tym podkreśla potrzebę pogłębienia i poszerzenia współpracy między władzami lokalnymi, zmniejszenia liczby administracji lokalnych i wprowadzenia dodatkowych środków mających na celu zapewnienie im większej niezależności i zmniejszenie kosztów operacyjnych; wzywa władze mołdawskie do przestrzegania zasad demokracji lokalnej i autonomii lokalnej zgodnie z Europejską Kartą Samorządu Lokalnego przez zapewnienie samorządom lokalnym odpowiednich kompetencji i wystarczającego finansowania oraz przez zagwarantowanie ich skutecznego funkcjonowania;

23. jest zaniepokojony wysokim poziomem koncentracji i upolitycznienia sektorów mediów i reklamy, co prowadzi do niskiego poziomu zaufania społecznego do mediów; wzywa władze Mołdawii do kontynuowania reformy sektora medialnego, w szczególności przy silniejszym zaangażowaniu w ten proces społeczeństwa obywatelskiego, apeluje do Republiki Mołdawii o dokonanie przeglądu kodeksu audiowizualnego i liberalizację rynku reklamy zgodnie z europejskimi standardami wolności i pluralizmu mediów zalecanymi przez Komisję Europejską i Komisję Wenecką w celu zapewnienia pełnej przejrzystości w dziedzinie własności w mediach i na rynku reklamy;

24. jest zdania, że zwiększenie pluralizmu mediów i ich niezależności powinno być dla Unii i Republiki Mołdawii priorytetem w ich stosunkach partnerskich i że powinno znaleźć odpowiednie odzwierciedlenie również w przydziale środków finansowych; wzywa Komisję Europejską do zwiększenia wsparcia dla mediów niezależnych, w tym mediów w regionach; wzywa władze mołdawskie do powstrzymania się przed wykorzystywaniem pandemii COVID-19 do wprowadzania środków ograniczających wolność słowa i zdolność mediów do podawania faktów o pełnej skali wpływu kryzysu związanego z COVID-19 na społeczeństwo w niezależny i bezstronny sposób; wyraża zaniepokojenie w związku z rozpowszechnianiem fałszywych wiadomości i dezinformacji w Republice Mołdawii w czasie kryzysu związanego z COVID-19 i zwraca uwagę na konieczność opracowania zarówno przez władze lokalne, jak i Unię Europejską konkretnych programów promujących umiejętność korzystania z mediów, zwalczających dezinformację i wspierających wysokiej jakości, sprawdzone pod względem merytorycznym treści medialne;

25. wzywa władze Mołdawii do wspierania wolnych i niezależnych mediów, w tym przez przeprowadzenie niezależnego audytu, zapewnienia skuteczności Rady Audiowizualnej jako niezależnego organu regulacyjnego walczącego z trwającym zastraszaniem dziennikarzy, upolitycznieniem i brakiem przejrzystości instytucji publicznych i regulacyjnych oraz brakiem publicznego dostępu do informacji i wysokiej jakości treści medialnych, oraz do zapewnienia przejrzystości w dziedzinie własności w mediach;

26. podkreśla, że Unia jest największym dostarczycielem pomocy dla Republiki Mołdawii; z wielkim niepokojem obserwuje ciągłą propagandę, kampanie dezinformacyjne i oczerniające przekazy rządzących polityków skierowane przeciwko Unii, które rysują jej zniekształcony i nierzeczywisty obraz w telewizji publicznej i mediach; ubolewa nad takimi publicznymi atakami na pomoc i wizerunek Unii, ponieważ utrudniają one wdrożenie układu o stowarzyszeniu i podważają stosunki między UE a Republiką Mołdawii; wzywa władze mołdawskie do zaprzestania antyunijnych kampanii dezinformacyjnych i propagandowych, na które narażeni są obywatele Republiki Mołdawii, oraz do zwiększenia wsparcia w walce z fałszywymi wiadomościami, wojną hybrydową w obszarze komunikacji, ukierunkowanymi kampaniami dezinformacyjnymi i pogarszaniem się jakości programów w mediach; podkreśla, że zaangażowanie polityczne w środki masowego przekazu strukturalnie osłabia podstawowe wolności i dostęp do informacji;

27. ubolewa, że obecny rząd w Kiszyniowie stopniowo oddala się od drogi ku Europie, co szkodzi demokratycznym aspiracjom Mołdawii, i wzywa wszystkie proeuropejskie partie polityczne do znalezienia rozwiązań w drodze dialogu, aby zapewnić ciągłość procesu integracji Republiki Mołdawii z Unią Europejską i w pełni wykorzystać wszystkie korzyści oferowane przez układ o stowarzyszeniu / DCFTA;

28. wzywa władze mołdawskie do podjęcia większych wysiłków w celu zagwarantowania, że możliwości związane z układem o stowarzyszeniu / DCFTA oraz pomoc i programy UE dotrą do szczebla lokalnego, w tym do odległych części kraju, w szczególności do obszarów wiejskich, tak aby umożliwić mieszkańcom dążenie do pozytywnych zmian w ich społecznościach, w szczególności tych bardziej narażonych na postsowieckie nastroje i manipulacje ze strony Rosji;

Wtorek, 20 października 2020 r.

29. jest zdania, że władze powinny przekazywać przejrzyste informacje na temat pomocy zewnętrznej, o którą zamierzają się ubiegać, oraz że finansowanie z Federacji Rosyjskiej powinno być otwarcie omawiane w Parlamencie oraz z ekspertami i społeczeństwem obywatelskim, w tym również w odniesieniu do uwarunkowań geostrategicznych i długoterminowego wpływu tego rodzaju finansowania na gospodarkę; uważa, że władze powinny również udzielać społeczeństwu niezbędnych wyjaśnień dotyczących warunków związanych z pomocą finansową UE; podkreśla, że warunki UE należy postrzegać jako szansę na przeprowadzenie niezbędnych reform;

30. podkreśla potrzebę zwalczania rosyjskiej dezinformacji przez oparte na faktach i dostępne informacje wysokiej jakości, a także przez kampanie publiczne mające na celu zwiększenie świadomości społecznej; zachęca władze Republiki Mołdawii do pogłębienia współpracy z Unią i jej państwami członkowskimi w celu poprawy wdrażania dobrych praktyk i rozwiązań w zakresie przeciwdziałania dezinformacji, propagandzie, manipulacji i wrogim wpływom sił zewnętrznych w celu podziału, destabilizacji i podważania integralności wewnętrznych procesów politycznych i stosunków z Unią;

31. docenia postępy w przyjmowaniu przez parlament mołdawski nowej ustawy o organizacjach niekomercyjnych w ramach spełnienia wymogów dotyczących warunków przyznania pomocy makrofinansowej UE; oczekuje, że jej szybkie i skuteczne wdrożenie będzie sprzyjać pełnemu poszanowaniu praw i wolności społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych, a także swobody zrzeszania się, i wzywa rząd mołdawski do większego wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; zwraca uwagę na kluczową rolę, jaką organizacje pozarządowe odgrywają w każdym demokratycznym społeczeństwie, i wyraża nadzieję, że nowe przepisy poprawią przejrzystość publicznego procesu decyzyjnego i zapewnią zmodernizowane ramy funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w tym kraju; wzywa władze mołdawskie do powstrzymania się od wszelkich nacisków na organizacje pozarządowe i inne podmioty obywatelskie; wyraża ubolewanie z powodu braku zaufania i wrogości ze strony urzędników politycznych wobec ogółu społeczeństwa obywatelskiego; wzywa do bardziej znaczącego i aktywnego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w procesy kształtowania polityki i wdrażania, w szczególności w obszarze praw człowieka i podstawowych wolności, w którym organizacje pozarządowe mogłyby działać w charakterze strażnika i pociągać odpowiednie instytucje państwowe do odpowiedzialności; mając to na uwadze, wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia politycznego, technicznego i finansowego wsparcia społeczeństwu obywatelskiemu i apeluje do instytucji UE o ustanowienie jasnych zasad pomagających uniknąć udzielania dotacji „GONGO” (organizacjom pozarządowym założonym i finansowanym przez rządy za pośrednictwem nieformalnych kanałów);

32. wzywa władze mołdawskie do wspierania przejrzystości w publicznym procesie podejmowania decyzji oraz do zapewnienia odpowiedniego zaangażowania i konsultacji z zainteresowanymi stronami i społeczeństwem obywatelskim na wszystkich etapach, co zwiększy również kontrolę publiczną i społeczną akceptację przeprowadzanych reform;

33. z zadowoleniem przyjmuje zmiany ordynacji wyborczej przyjęte w sierpniu 2019 r. oraz wyrok mołdawskiego Trybunału Konstytucyjnego z lutego 2020 r. w sprawie wymogów terytorialnych w zakresie tworzenia partii politycznych;

34. zwraca uwagę, że kryzys związany z COVID-19 pokazał, że system opieki zdrowotnej Republiki Mołdawii jest słabo rozwinięty i z trudem radzi sobie z ostatnio odnotowanym gwałtownym wzrostem liczby zakażeń; wzywa Komisję Europejską, państwa członkowskie i Republikę Mołdawii do zacieśnienia współpracy w zakresie odporności zdrowia publicznego, wymiany najlepszych praktyk i współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, środowiskiem biznesowym i MŚP w zakresie opracowywania koncentrujących się na najbardziej wrażliwych grupach w społeczeństwie strategii na wypadek epidemii; wzywa rząd mołdawski do wzmocnienia systemu opieki zdrowotnej, poprawy standardów sanitarnych, zwłaszcza w szpitalach, a także do przekazywania ludności wszystkich istotnych informacji o pandemii w sposób przejrzysty i nikogo nie wykluczający;

Współpraca w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) oraz postępy poczynione w rozwiązywaniu konfliktu dotyczącego Naddniestrza

35. z zadowoleniem przyjmuje udział Republiki Mołdawii w misjach i operacjach prowadzonych w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) dotyczących cyberbezpieczeństwa i dochodzeń w sprawach związanych z cyberprzestępczością, a także współpracę Republiki Mołdawii z NATO i jej dostosowanie do deklaracji UE w zakresie WPZiB; wzywa instytucje UE do włączenia Republiki Mołdawii do nowych form współpracy w zakresie cyberbezpieczeństwa, przeciwdziałaniu zagrożeniom hybrydowym i dochodzeń w sprawach związanych z cyberprzestępczością;

Wtorek, 20 października 2020 r.

36. docenia znaczenie misji granicznej UE dla Mołdawii i Ukrainy (EUBAM) w harmonizacji zarządzania granicami i systemu celnego z systemem unijnym, ale także w odniesieniu do rozwiązania kwestii Naddniestrza;
37. uznaje wyjątkowe doświadczenie i wiedzę specjalistyczną, jaką dysponuje Republika Mołdawii, oraz wkład, jaki może ona wnieść do unijnej polityki bezpieczeństwa zbiorowego i obrony oraz zachęca do pogłębienia współpracy w dziedzinie polityki obronnej związanej z UE, w tym do udziału w PESCO po ustaleniu kwestii zaangażowania państw trzecich;
38. potwierdza, że UE popiera suwerenność i integralność terytorialną Republiki Mołdawii oraz wysiłki w procesie negocjacji 5+2 na rzecz pokojowego, trwałego i kompleksowego politycznego rozwiązania konfliktu w Naddniestrzu, które opierać się będzie na poszanowaniu suwerenności i integralności terytorialnej Republiki Mołdawii w jej uznanych na arenie międzynarodowej granicach, ze szczególnym statusem Naddniestrza i zapewni ochronę praw człowieka na terytoriach niekontrolowanych przez władze konstytucyjne; przypomina, że Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło w dniu 22 czerwca 2018 r. rezolucję wzywającą Federację Rosyjską do bezwarunkowego wycofania swoich wojsk i uzbrojenia z terytorium Republiki Mołdawii i potwierdzającą poparcie dla natychmiastowego wdrożenia tej rezolucji;
39. zachęca rząd mołdawski do dalszego promowania środowiska sprzyjającego rozwiązywaniu konfliktów i wspierania działań, które zwiększają zaufanie i poprawiają kontakty międzyludzkie w społecznościach podzielonych konfliktem;
40. uznaje większą wzajemną zależność Republiki Mołdawii i regionu Naddniestrza w kwestii bezpieczeństwa oraz stabilność obu tych podmiotów za główny czynnik zapobiegania problemom związanym z bezpieczeństwem, takim jak zagrożenia hybrydowe, ataki cybernetyczne, ingerencje cybernetyczne w wybory, kampanie dezinformacyjne i propagandowe oraz ingerencja stron trzecich w procesy polityczne, wyborcze i inne procesy demokratyczne, oraz rozwiązywania tych problemów;
41. z zadowoleniem przyjmuje wysiłki rządu Mołdawii na rzecz rozszerzenia korzyści płynących z umowy DCFTA i systemu ruchu bezwizowego na region Naddniestrza, które umożliwiły znaczny wzrost mobilności i wymiany handlowej z tym regionem, jak również wszystkie działania wzmacniające współpracę gospodarczą i zwiększające poziom wymiany towarów i usług między Republiką Mołdawii a Naddniestrzem;
42. uważa, że gwarantując bezcłowy dostęp do rynków UE naddniestrzańskim przedsiębiorstwom zarejestrowanym na zachodnim brzegu Dniestru i poddanych kontrolom celnym przez mołdawskich urzędników, DCFTA doprowadziła do ogromnej zmiany w kierunku handlu z Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej do Unii; zachęca władze mołdawskie do dalszych działań na rzecz handlu i współpracy z rynkami UE w celu zwiększenia dostępu do rynku, przejrzystości, dobrych praktyk biznesowych i ograniczenia możliwości manipulacji rynkiem i monopolizacji przez oligarchów;
43. podkreśla, że każda rezolucja w sprawie kwestii Naddniestrza musi szanować suwerenne prawo Republiki Mołdawii do wyboru własnego kierunku polityki obronnej i zagranicznej;
44. wzywa władze Republiki Mołdawii do rozważenia opracowania i wdrożenia pakietu ustaw odnoszących się do części NAPIAA w latach 2017–2019 dotyczącej obszarów zapobiegania konfliktom i zarządzania kryzysowego;

Praworządność i dobre rządy

45. jest zaniepokojony powolnym przebiegiem reform dotyczących praworządności i instytucji demokratycznych; apeluje, aby rząd Republiki Mołdawii niezwłocznie zakończył reformę wymiaru sprawiedliwości, tak by zagwarantować niezawisłość, bezstronność i skuteczność wymiaru sprawiedliwości oraz wyspecjalizowanych instytucji antykorupcyjnych; wzywa mołdawski rząd do zapewnienia w tym zakresie przejrzystego procesu opracowywania zmian w mołdawskiej konstytucji dotyczących Najwyższej Rady Sądownictwa, oraz do ich późniejszego przyjęcia, przy wykorzystywaniu międzynarodowych precedensów i najlepszych praktyk, zgodnie z zaleceniami Komisji Weneckiej i w konsultacji z Radą Europy, unijnymi ekspertami, społeczeństwem obywatelskim i innymi zainteresowanymi stronami; ubolewa, że poprawki dotyczące mianowania członków Najwyższej Rady Sądownictwa zostały przyspieszone przez Parlament; podkreśla potrzebę zapewnienia niezależności Najwyższej Rady Sądownictwa i apeluje do mołdawskich władz o zapewnienie procedur wyboru i awansu sędziów opartych na kryteriach merytorycznych;

Wtorek, 20 października 2020 r.

46. wzywa władze do kontynuowania skutecznych konsultacji w celu przyjęcia koncepcji i planu działania dotyczących reformy wymiaru sprawiedliwości w oparciu o kompleksową diagnostykę, przy zapewnieniu szerokiego konsensusu ze strony zainteresowanych podmiotów i ścisłym przestrzeganiu mołdawskiej konstytucji i norm europejskich;

47. jest zaniepokojony niskim poziomem zaufania do uczciwości i skuteczności wymiaru sprawiedliwości oraz podatnością sądownictwa na naciski polityczne, które ograniczają jego niezależność; wzywa władze Republiki Mołdawskiej do zapewnienia przejrzystości procesu mianowania sędziów oraz by Prokurator Generalny, jego pracownicy oraz prokuratorzy ogółem pracowali w sposób niezawisły i przestrzegali najwyższych standardów profesjonalizmu i uczciwości;

48. w związku z tym zwraca uwagę, że brak zasobów i wiedzy na temat dobrych rządów, praworządności i praw człowieka przenika mołdawską administrację i negatywnie wpływa na jej skuteczne funkcjonowanie oraz apeluje do Komisji Europejskiej o zwiększenie finansowania za pomocą dostępnego wsparcia budżetowego i instrumentów pomocy technicznej, aby wzmocnić potencjał i skuteczność organów wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania, uwzględniając postępy we wdrażaniu reform;

49. apeluje, by władze Republiki Mołdawii wzmocniły całkowitą niezależność trybunału konstytucyjnego oraz zapewniły, aby nie podlegał on żadnej formie ingerencji politycznej; zdecydowanie odrzuca wszelkie próby zastraszania sędziów mołdawskiego Trybunału Konstytucyjnego lub wywierania na nich nacisku oraz potępia ogromną presję, szantażowanie i nękanie sędziów trybunału przed wydaniem decyzji w sprawie rosyjskiej pożyczki; wyraża głębokie ubolewanie z powodu prób upolitycznienia mołdawskiego Trybunału Konstytucyjnego oraz braku działania prokuratury i ośrodka antykorupcyjnego w obronie niezależności tego trybunału;

50. jest zaniepokojony utrzymującą się od dłuższego czasu tendencją polegającą na braku postępów w zwalczaniu korupcji w Mołdawii i w związku z tym wzywa rząd do zintensyfikowania walki z korupcją i zawłaszczaniem państwa, jak również zwalczania prania pieniędzy, przemytu i przestępczości zorganizowanej, w tym handlu ludźmi; wzywa rząd Republiki Mołdawii do przyjęcia konkretnych środków służących zwiększeniu niezależności, uczciwości i skuteczności Biura Krajowego Ośrodka Antykorupcyjnego i Biura Prokuratury Antykorupcyjnej, a także odpolitycznieniu publicznych instytucji antykorupcyjnych i organów ścigania; zwraca uwagę na potrzebę stałych i konsekwentnych wysiłków na rzecz zapobiegania korupcji na wysokim szczeblu i przestępczości zorganizowanej oraz ich ścigania; jest zdania, że jest to jedyny sposób na przywrócenie zaufania obywateli mołdawskich i zapewnienie przeprowadzenia trwałych reform w Republice Mołdawii; wzywa Komisję do udzielenia znacznie bardziej spójnego wsparcia organizacjom społeczeństwa obywatelskiego monitorującym działania związane z nadużyciami finansowymi i praniem pieniędzy;

51. wzywa władze do wzmocnienia wysiłków na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej i likwidacji układów przestępczych;

52. pozytywnie odnosi się do przyjęcia w dniu 21 maja 2020 r. ustawy o sankcjach w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i wzywa do szybkiego opracowania wytycznych dotyczących stosowania nowych przepisów, a także do przeprowadzenia specjalistycznych szkoleń dla zainteresowanych organów; wzywa wszystkie zainteresowane strony do utrzymania konsekwentnych wysiłków w walce z przemytem, praniem pieniędzy, likwidacją sieci powiązań przestępczych i ograniczeniem wpływu oligarchów; wzywa do ściślejszej współpracy z Europolem, Interpolem i organizacjami celnymi, takimi jak WCO i siecią antykorupcyjną OECD;

53. z zaniepokojeniem odnotowuje zawarte w sprawozdaniu Komisji i ESDZ z 2019 r. wnioski z wdrożenia układu o stowarzyszeniu z Mołdawią, zgodnie z którymi ustanawianie instrumentów i organów mających na celu zapobieganie nadużyciom finansowym i praniu pieniędzy przebiega powoli; oczekuje, że nowy rząd będzie opierał się na ostatnich działaniach podjętych przez poprzedni rząd w zakresie zwalczania korupcji i ujawniania schematów przestępstw i prania pieniędzy;

54. odnotowuje działania podjęte w celu dalszego ścigania masowych oszustw bankowych ujawnionych w 2014 r. oraz innych przypadków prania pieniędzy; ponownie podkreśla jednak swoje obawy związane z uporczywym brakiem przejrzystego osądzenia wszystkich osób odpowiedzialnych za oszustwa bankowe ujawnione w 2014 r., a także powolnym odzyskiwaniem skradzionego mienia; ponownie wyraża zaniepokojenie faktem, że jak dotąd nie dokonano żadnego

Wtorek, 20 października 2020 r.

znaczącego odzyskania aktywów i podkreśla, że należy podjąć dalsze kroki w tym kierunku; wzywa władze mołdawskie do przyspieszenia procesów ścigania przestępstw, bezzwłocznego postawienia przed sądem wszystkich odpowiedzialnych za to osób oraz do odzyskania zdefraudowanych środków; wzywa państwa członkowskie do udzielenia władzom Republiki Mołdawii znacznego wsparcia w dochodzeniu w tej sprawie, jeżeli zostaną zgłoszone jakiegokolwiek wnioski o jego udzielenie;

55. z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie w dniu 18 czerwca 2020 r. nowej ustawy znoszącej program „Obywatelstwo za inwestycje” z dniem 1 września 2020 r., z końcem obowiązującego moratorium; uważa, że jest to zasadniczy krok w kierunku zmniejszenia ryzyka korupcji, uchylania się od opodatkowania i prania pieniędzy w Republice Mołdawii; zauważa, że do czasu anulowania programu nadal rozpatrywane będą tylko dotychczasowe wnioski i wzywa Komisję do uważnego monitorowania, w jaki sposób będzie się to odbywać;

56. apeluje do władz Republiki Mołdawii o zwiększenie przejrzystości finansowania partii politycznych oraz o zbadanie wszelkich nieprawidłowości w sposób uczciwy i bezstronny; podkreśla potrzebę zwalczania korupcji wewnątrz mołdawskiej klasy politycznej; jest głęboko zaniepokojony niedawnymi zarzutami o przekupywanie posłów do parlamentu w celu zmiany przynależności politycznej, a także zarzutami porywania, zastraszania i wywierania presji na wybranych członków parlamentu; zwraca uwagę, że zarzuty te muszą zostać zbadane i że takie zachowanie jest niezgodne z wartościami leżącymi u podstaw układu o stowarzyszeniu z Republiką Mołdawii; zwraca również uwagę na odpowiedzialność partii politycznych za zwalczanie korupcji we własnych szeregach; ponadto wzywa władze do zapewnienia, by podczas kampanii wyborczej nie wykorzystywano żadnych funduszy fundacji charytatywnych; wzywa władze do zakazania wykorzystywania funduszy administracyjnych na rzecz rządzącej klasy politycznej podczas kampanii wyborczej;

Prawa człowieka i podstawowe wolności

57. docenia poprawę ustawodawstwa dotyczącego ochrony praw człowieka, w szczególności w wyniku nowego planu działania na rzecz praw człowieka na lata 2018–2022; wzywa władze mołdawskie do znacznego wzmożenia wysiłków oraz przyjęcia środków wykonawczych i prawa wtórnego na rzecz poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, w szczególności w odniesieniu do mniejszości i słabszych grup społecznych, takich jak kobiety i dzieci wykorzystywane przez handlarzy ludźmi, mniejszości językowe, osoby niepełnosprawne, Romowie i osoby LGTB+, uznając w ten sposób poszanowanie praw człowieka za kluczowe kryterium i istotny warunek istnienia demokratycznego społeczeństwa; jest zaniepokojony, że nadal nie rozwiązano znaczących problemów związanych z prawami człowieka, takich jak presja i politycznie umotywowane ściganie i zatrzymanie, tortury, arbitralne zatrzymanie, surowe i zagrażające życiu warunki w więzieniach, arbitralna lub bezprawna ingerencja w prywatność, korzystanie z przymusowej lub obowiązkowej pracy dzieci;

58. wyraża głębokie zaniepokojenie sytuacją Mołdawian zablokowanych w państwach członkowskich UE z powodu kryzysu COVID-19 bez ochrony socjalnej; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia, by w dobie COVID-19 pracownicy sezonowi z państw trzecich byli traktowani na równi z obywatelami UE, zgodnie z dyrektywą 2014/36/UE⁽⁸⁾, przypominając, że pracownicy ci mają takie same prawa pracownicze i socjalne jak obywatele UE; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia pracownikom transgranicznym i sezonowym dobrych miejsc zakwaterowania, których koszty będą odrębne od wynagrodzenia i które będą gwarantowały godne warunki mieszkania oraz ochronę prywatności, a także będą przedmiotem pisemnej umowy najmu egzekwowanej przez inspektoraty pracy; wzywa także do ustanowienia norm w tym zakresie;

59. zauważa z niepokojem, że realizacja zobowiązań wynikających z układu o stowarzyszeniu w sferze społecznej, zwłaszcza w dziedzinie inspekcji pracy, środków antydyskryminacyjnych i dialogu społecznego, jest ograniczona; jest zaniepokojony, że postępy w rozwiązywaniu problemów makrofinansowych są nadal niewystarczające do znacznego podniesienia poziomu życia i są obecnie zagrożone skutkami kryzysu związanego z COVID-19; nalega na obowiązkowe zaangażowanie związków zawodowych, a także organizacji społeczeństwa obywatelskiego, we wdrażanie układów o stowarzyszeniu;

60. podkreśla, że Unia musi rozliczać Republikę Mołdawii z jej zobowiązań w odniesieniu do społecznego wymiaru układu o stowarzyszeniu; wzywa Komisję do przedstawiania szczegółowych rocznych sprawozdań z postępów we wdrażaniu kwestii społecznych i związanych z pracą w ramach układu o stowarzyszeniu, w którym analizuje się nie tylko transpozycję odpowiednich dyrektyw i norm unijnych, ale także ich rzeczywiste wdrożenie; wzywa Komisję do przyjęcia

⁽⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/36/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia w charakterze pracownika sezonowego (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 375).

Wtorek, 20 października 2020 r.

wniosek ekspertów ds. pracy w celu wprowadzenia mechanizmu sankcji za naruszanie uzgodnionych standardów; sugeruje wykorzystanie wypłaty pomocy makrofinansowej jako dźwigni lub warunku zmuszającego Republikę Mołdawii do poprawy warunków pracy pracowników;

61. wyraża zaniepokojenie kwestią poszanowania praw człowieka w regionie Naddniestrza, zwłaszcza w kontekście pandemii COVID-19;

62. wzywa Komisję do poprawienia zaniedbanych obszarów układów o stowarzyszeniu w odniesieniu do ważnych obszarów polityki, takich jak płeć, Europejski Zielony Ład oraz zapobieganie kryzysom zdrowotnym;

63. podkreśla, że równość płci jest kluczowym warunkiem wstępnym zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu; wzywa rząd i władze mołdawskie do wdrożenia środków mających na celu dalsze zwiększenie reprezentacji kobiet i równego traktowania na wszystkich szczeblach życia politycznego i społecznego; zwraca się do Komisji Europejskiej o włączenie kwestii równości płci do wszystkich strategii politycznych, programów i działań dotyczących Mołdawii oraz zachęca władze Republiki Mołdawii do promowania programów, które obejmują w konsekwentny sposób wymiar równości płci, oferowania większego wsparcia dla grup społecznych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i najsłabszych oraz wdrażania przepisów dotyczących zwalczania mowy nienawiści i przemocy fizycznej wobec najsłabszych grup społecznych;

64. wzywa władze Mołdawii do ratyfikowania konwencji stambulskiej, podpisanej przez Republikę Mołdawii w dniu 6 lutego 2017 r., której ratyfikacja jest opóźniona, mimo że jako wyraźny cel wymieniono krajowy plan działania w zakresie praw człowieka na lata 2018–2022 oraz krajową strategię na rzecz zapobiegania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej oraz walki z nimi na lata 2018–2023; przypomina, że przemoc wobec kobiet i dziewcząt jest powszechna w Republice Mołdawii, a dwie na pięć kobiet od 15. roku życia doświadczyły przemocy fizycznej lub seksualnej ze strony partnera lub osoby niebędącej partnerem;

65. apeluje o podjęcie dalszych kroków w celu wdrożenia krajowych przepisów dotyczących przeciwdziałania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz do znacznego podniesienia jakości usług świadczonych na rzecz ofiar oraz o zapewnienie większej ochrony, pomocy i wsparcia dla ofiar przestępstw, zwłaszcza dzieci, w trakcie dochodzenia i po zakończeniu procesu sądowego; ponadto wzywa do zapewnienia większego wsparcia podczas społecznej reintegracji ofiar; wzywa do zacieśnienia współpracy między organami sądowymi i organami ścigania Republiki Mołdawii i państw członkowskich w celu ograniczenia przestępczości transgranicznej, w szczególności handlu ludźmi i handlu narkotykami;

66. wzywa władze do zagwarantowania prawa do rzetelnego procesu sądowego i poszanowania praw człowieka w aresztach i zakładach karnych, w tym poprzez zajęcie się kwestią nieodpowiednich przepisów dotyczących opieki zdrowotnej; w związku z tym podkreśla potrzebę zapewnienia więźniom bezpiecznego środowiska; ponadto wzywa do przyjęcia środków mających na celu unikanie wybiórczego i politycznie umotywowanego wymierzania sprawiedliwości;

67. powtarza swój apel do władz mołdawskich o dopilnowanie, by wszelkie wnioski o ekstradycję otrzymywane z państw trzecich były rozpatrywane w przejrzysty sposób w ramach procedur sądowych w pełni zgodnych z zasadami i normami europejskimi;

68. wzywa do podjęcia bardziej konkretnych środków w celu poprawy warunków przetrzymywania osób z niepełnosprawnościami w szpitalach psychiatrycznych wbrew ich woli; wzywa do całkowitego wyeliminowania tortur i złego traktowania w więzieniach jako metody wywierania nacisku na uwięzionych lub zatrzymanych przeciwników politycznych;

69. uznaje środki podjęte na szczeblu krajowym w celu zapobiegania torturom i zwalczania ich, ale podkreśla, że Republika Mołdawii jest nadal często skazywana przez Europejski Trybunał Praw Człowieka za stosowanie tortur i złe traktowanie; wzywa zatem do ustanowienia w pełni niezależnej agencji zajmującej się w szczególności dochodzeniem w sprawie zarzutów stosowania tortur i innych naruszeń praw człowieka popełnianych przez policję i innych funkcjonariuszy organów ścigania;

70. jest zaniepokojony stałą obecnością w debacie publicznej przypadków mowy nienawiści również ze strony polityków, a także przywódców religijnych i przywódców społeczności; podkreśla w tym kontekście, że w szczególności dotyczy ona kobiet i osób LGBTI+; wzywa urzędników publicznych do powstrzymania się od stosowania mowy nienawiści i do publicznego wypierania mowy nienawiści, gdy tylko ma ona miejsce, oraz wzywa władze do dopracowania ram prawnych i instytucjonalnych służących zwalczaniu mowy nienawiści w celu przeciwdziałania temu zjawisku za pomocą wszelkich dostępnych mechanizmów;

Wtorek, 20 października 2020 r.

71. przypomina, że do parlamentu mołdawskiego został już wprowadzony projekt ustawy ustanawiającej prawo wzorowane na tzw. ustawie Magnitskiego; zachęca organ ustawodawczy do kontynuowania analizy ustawy, która, jeżeli zostanie przyjęta, przyczyni się do zwalczania naruszeń praw człowieka, korupcji i prania pieniędzy;

Współpraca handlowa i gospodarcza

72. jest zdania, że priorytetem pomocy UE dla Republiki Mołdawii powinna nadal być poprawa poziomu życia obywateli i należy ją ukierunkować na takie obszary, jak ułatwianie rozwoju MŚP, pomoc dla młodzieży, a także ogólna reforma sektorów edukacji i zdrowia;

73. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy w zakresie przedsiębiorczości, które mają na celu rozwój mołdawskiego sektora przedsiębiorstw typu start-up; uznaje jednak, że konieczne są dalsze reformy sektora publicznego i pomoc finansowa w celu stworzenia dodatkowych możliwości zatrudnienia, które zachęcą młodych ludzi i wykwalifikowanych pracowników do powrotu do kraju pochodzenia;

74. wzywa Komisję do wniesienia wkładu w rozwiązywanie problemów ekonomicznych młodych ludzi w Republice Mołdawii przez inwestowanie w programy sprzyjające przedsiębiorczości młodzieży i przedsiębiorczości społecznej oraz do wzmocnienia związku między reformą systemu edukacyjnego a potrzebami rynku pracy; podkreśla potrzebę inwestowania w programy skierowane do młodych ludzi pochodzących z obszarów wiejskich, ponieważ ta kategoria osób jest jedną z najbardziej narażonych i brakuje jej możliwości społeczno-gospodarczych w porównaniu z młodymi ludźmi z obszarów miejskich;

75. przyznaje, że zjawisko „drenażu mózgów”, często wynikające z braku zaufania do wymiaru sprawiedliwości, nepotyzmu i braku odpowiednich reform w kraju, stanowi poważne zagrożenie dla przyszłości Mołdawii oraz jest zaniepokojony dużą skalą emigracji obywateli Mołdawii, która uwidacznia negatywne tendencje demograficzne; zachęca rząd mołdawski do wdrożenia dalszych środków mających na celu zapobieganie temu zjawisku i przeciwdziałanie mu, w szczególności poprzez tworzenie możliwości i poprawę warunków i płac dla młodych pracowników w ich ojczyźnie, tak aby mogli powrócić po studiach lub szkoleniach zagranicznych, oraz poprzez wspieranie przedsiębiorczości młodzieży; wzywa Komisję, aby skoncentrowała się na tej kwestii w swoich programach;

76. z zadowoleniem przyjmuje dywersyfikację mołdawskiej gospodarki i znaczny wzrost wymiany handlowej między Republiką Mołdawii a UE, a także fakt, że UE jest największym inwestorem w tym kraju; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w 2018 r. na Unię przypadało 70 % całkowitego wywozu Republiki Mołdawii i 56 % jej całkowitej wymiany handlowej; zachęca do dalszych postępów w takich dziedzinach, jak kodeks celny, ochrona praw własności intelektualnej, w tym oznaczeń geograficznych, poprawa norm sanitarnych i fitosanitarnych, poprawa warunków rynkowych w dziedzinie energii, zamówień publicznych oraz dostęp MŚP do finansowania;

77. zachęca do pełnego wdrożenia DCFTA w celu dalszego zwiększenia dwustronnych stosunków handlowych i inwestycyjnych między UE a Mołdawią, w tym przez usunięcie barier pozataryfowych w handlu, ułatwienie dostępu oraz postępy w dalszej integracji z jednolitym rynkiem; przypomina, że umowa DCFTA z Republiką Mołdawii powinna przewidywać przestrzeganie zasad określonych w rozdziałach dotyczących zrównoważonego rozwoju, zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami, w szczególności z porozumieniem paryskim i zasadami WTO;

78. pochwała przyjęcie przez parlament mołdawski europejskiego podejścia LEADER jako podstawy krajowej polityki dotyczącej obszarów wiejskich; zachęca jednak Republikę Mołdawii, w tym za pomocą specjalnych środków w następnej krajowej strategii na rzecz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, do pełnego wykorzystania preferencyjnych możliwości eksportowych do Unii poprzez skuteczniejszą i bardziej zrównoważoną uprawę gruntów rolnych, a także bardziej demokratyczny dostęp i wykorzystanie gruntów, co pozwoli na wytwarzanie produktów rolnych, które wzmocniłyby relatywne zalety rolnictwa Republiki Mołdawii;

79. z zadowoleniem przyjmuje zbliżenie przepisów do dorobku prawnego UE i zachęca Komisję do udzielenia mołdawskim instytucjom i administracji publicznej technicznej i finansowej pomocy w tych staraniach, a następnie we wdrażaniu tych przepisów; podkreśla, że pomoc taka powinna być wykorzystywana w celu zwiększenia wiedzy na temat praw człowieka i praworządności oraz wzywa władze mołdawskie do przyspieszenia postępów w zakresie zbliżenia przepisów do układu o stowarzyszeniu / DCFTA w odniesieniu do zdrowia zwierząt i bezpieczeństwa żywności;

Wtorek, 20 października 2020 r.

80. z zadowoleniem przyjmuje krajową strategię „Cyfrowa Mołdawia 2020”, ale domaga się, aby Komisja wspierała i wspomagała programy i reformy dotyczące umiejętności korzystania z mediów i informacji, aby dostosować się do obecnej epoki cyfrowej, a także podnieść poziom współpracy sektorowej w gospodarce cyfrowej; wzywa Republikę Mołdawii do zbudowania niezawodnej rynkowej gospodarki cyfrowej, uwypuklając potrzebę postępów w zakresie otwartych danych, poszerzając dostęp do systemów cyfrowych i zapewniając obywatelom lepszy dostęp do usług elektronicznych i różnych rozwiązań komunikacyjnych;

81. wzywa Komisję do wspierania inwestycji w sektorach, które mają potencjał w zakresie rozwoju, wzrostu i konkurencyjności w UE, w szczególności w trzech sektorach o znaczeniu strategicznym (tj. zrównoważona energia i klimat, jednolity rynek cyfrowy i cyberbezpieczeństwo oraz transport);

82. wzywa rząd mołdawski do skoncentrowania się również na społecznym wymiarze handlu i zrównoważonym rozwoju poprzez przestrzeganie i egzekwowanie norm pracy, ratyfikację i pełne wdrożenie wszystkich konwencji MOP oraz wyeliminowanie pozostałych braków w systemie inspekcji pracy oraz poprzez likwidację ograniczeń i niedociągnięć systemu inspekcji pracy oraz problemów systemu sądownictwa, które mają negatywny wpływ na egzekwowanie norm pracy;

83. wzywa władze mołdawskie do przyjęcia i wdrożenia strategii politycznych mających na celu uregulowanie udziału podmiotów z jurysdykcji niestosujących międzynarodowych standardów przejrzystości (terytoria zamorskie) lub przedsiębiorstw, które są bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane przez takie przedsiębiorstwa, w handlu z władzami publicznymi (zamówienia publiczne, prywatyzacja, koncesje, partnerstwo publiczno-prywatne);

84. wzywa UE do rozważenia możliwości przystąpienia przez kraje posiadające układ o stowarzyszeniu / DCFTA z UE do jednolitego obszaru płatności w euro (SEPA), ponieważ przyniesie to korzyści przede wszystkim obywatelom i stworzy nowe możliwości dla rozwoju MSP;

Energia, środowisko i zmiana klimatu

85. wzywa rząd Mołdawii do dalszej reformy sektora energetycznego w celu zwiększenia odporności, przejrzystości kosztów i umów w tym sektorze oraz do poprawy niezależności i efektywności energetycznej, w szczególności przez zwiększenie wzajemnych połączeń energetycznych z Unią, zróżnicowanie źródeł energii, również energii odnawialnej, oraz zmniejszenie zależności od paliw kopalnych; podkreśla, że wszystkie te aspekty mają ogromne znaczenie dla zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju;

86. z zadowoleniem przyjmuje działania na rzecz wzmocnienia zdolności instytucjonalnych i niezależności urzędu regulacji energetyki i zachęca do podjęcia niezbędnych i pilnych działań w celu wdrożenia trzeciego pakietu energetycznego, w szczególności w dziedzinie gazu ziemnego, oraz zapewnienia pełnej zgodności z dorobkiem prawnym Wspólnoty Energetycznej; w szczególności wzywa Krajową Agencję ds. Regulacji Energetyki Republiki Mołdawii do zatwierdzenia przepisów dotyczących rynku energii opartych na uczciwej konkurencji i do zapewnienia ich przestrzegania przez wszystkich uczestników rynku, w tym podmioty gospodarcze będące własnością państwa;

87. podkreśla znaczenie zacieśnienia współpracy w zakresie infrastruktury w regionie, również z myślą o dywersyfikacji dostaw energii w Republice Mołdawii, oraz poprawy połączeń w mołdawskim sektorze energetycznym przy jednoczesnym zapewnieniu równowagi środowiskowej;

88. podkreśla znaczenie dywersyfikacji systemu elektroenergetycznego Republiki Mołdawii; wzywa władze mołdawskie do zapewnienia terminowej realizacji projektu połączenia systemów elektroenergetycznych Republiki Mołdawii i Rumunii poprzez zapewnienie niezbędnego wsparcia i środków finansowych;

89. zachęca władze mołdawskie do kontynuowania wysiłków na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju i wyraża uznanie dla sfinalizowania budowy gazociągu Ungheni – Kiszyniów do końca 2020 r.; ponadto zwraca się do Komisji Europejskiej o włączenie Republiki Mołdawii do testów warunków skrajnych przeprowadzanych w odniesieniu do wewnętrznego rynku energii;

90. wyraża uznanie dla ustaleń poczynionych między Republiką Mołdawii, Ukrainą i Rumunią w grudniu 2019 r., mających na celu umożliwienie przesyłania gazu na Ukrainę i do Republiki Mołdawii za pośrednictwem Gazociągu Transbałkańskiego oraz planu działania z lutego 2020 r. dotyczącego zapewnienia niezależności operatora systemu przesyłowego – Moldovatransgazu;

Wtorek, 20 października 2020 r.

91. z zadowoleniem przyjmuje kroki podjęte w celu asynchronicznego połączenia systemu elektroenergetycznego Republiki Mołdawii z UE przez Rumunię, co stanowi istotny kamień milowy na drodze do wzmocnienia i dywersyfikacji mołdawskiej infrastruktury energetycznej; wzywa wszystkie organy do osiągnięcia celu polegającego na połączeniu Republiki Mołdawii z rumuńską siecią energetyczną do 2024 r. przy wsparciu UE;
92. z zadowoleniem przyjmuje pakiet na rzecz klimatu i środowiska Republiki Mołdawii z lutego 2019 r. oraz jej krajową reakcję, dzięki której jako czwarty kraj na świecie przedłożyła sekretariatowi Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC) swój ustalony na poziomie krajowym wkład (NDC2), w tym bardziej ambitny cel dotyczący ograniczenia emisji gazów cieplarnianych; wzywa do zwiększenia wysiłków w zakresie krajowych zobowiązań do zwalczania zmiany klimatu związanych z porozumieniem paryskim z 2015 r., a także do włączenia kwestii zmiany klimatu do wszystkich obszarów kształtowania polityki;
93. wzywa Republikę Mołdawii do dalszego zwiększania zaangażowania w walkę ze zmianą klimatu, w szczególności do działań w zakresie gospodarki odpadami i gospodarki wodnej rzeki Dniestr, oraz wzywa Komisję do ułatwienia udziału Republiki Mołdawii w Europejskim Zielonym Ładzie oraz do zadbania o to, by DCFTA nie była sprzeczna z określonymi w niej celami i inicjatywami w zakresie ochrony środowiska;
94. uznaje znaczenie dalszej modernizacji systemu edukacyjnego w Republice Mołdawii, a także rosnącą rolę młodzieży we wszystkich dziedzinach życia, i zachęca UE do oferowania dalszego wsparcia, zwłaszcza w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego, w celu zaspokojenia potrzeb rynku pracy; podkreśla potrzebę promowania możliwości w zakresie wolontariatu i zaangażowania obywatelskiego młodych ludzi oraz zwiększenia inwestycji w młodych ludzi poprzez zwiększenie finansowania i liczniejszy udział przedstawicieli Mołdawii w istniejących programach mobilności, takich jak Erasmus+, Kreatywna Europa i Horyzont 2020;
95. zachęca Komisję Europejską do konsultowania, przygotowania i tworzenia programów dostosowanych do potrzeb obywateli z uwzględnieniem bezpośredniego kontaktu z beneficjentami za pośrednictwem platformy internetowej do składania wniosków i sprawozdań na temat wykorzystania funduszy udostępnianych w ramach tych programów; wzywa w związku z tym do wzięcia pod uwagę celów Zielonego Ładu oraz codziennych potrzeb obywateli Republiki Mołdawii;

Postanowienia instytucjonalne

96. podkreśla, że bez szczerzej determinacji klasy politycznej, by zreformować kraj i rzeczywiście wdrożyć układ o stowarzyszeniu z UE, nie uda się osiągnąć prawdziwego i trwałego rozwoju; w związku z tym zachęca wszystkie podmioty polityczne i siły polityczne w kraju, aby wносиły wkład i inicjowały wielostronne formaty i współpracę w dobrej wierze w zakresie strategicznych celów Republiki Mołdawii, przyczyniając się tym samym do jakości demokracji i poprawy warunków życia ludzi; mając to na uwadze, zachęca władze mołdawskie do wykorzystywania dialogu im. Jeana Monneta, aby wesprzeć dialog między stronami i budowanie zdolności parlamentu;
97. wzywa wszystkie instytucje Unii i państwa członkowskie w ścisłej współpracy z władzami Republiki Mołdawii do lepszego informowania obywateli Republiki Mołdawii o korzyściach wynikających z układu o stowarzyszeniu / DCFTA i pomocy unijnej;
98. wzywa Komisję do wzmocnienia delegatury Unii Europejskiej w Republice Mołdawii, nasilenia monitorowania oraz wzmocnienia zespołu projektowego w Kiszyniowie, aby pomóc Mołdawii skutecznie informować o jej zbliżeniu do prawa UE, zwalczać dezinformację oraz promować pozytywny wizerunek UE i Republiki Mołdawii wśród wszystkich zainteresowanych stron;
- o
- o o
99. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji Europejskiej oraz wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, a także prezydentowi, rządowi i parlamentowi Republiki Mołdawii.